

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ДАНЪЧНО-ОСИГУРИТЕЛНИЯ ПРОЦЕСУАЛЕН КОДЕКС

(обн., ДВ, бр. 105 от 2005 г.; изм., бр. 30 и 33 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 34 от 2006 г.; изм., бр. 59 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 63 от 2006 г.; доп., бр. 73 от 2006 г.; изм., бр. 80 от 2006 и 82 от 2006 г., изм. и доп., бр. 86 от 2006 г.; изм., бр. 95 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 105 от 2006 г.; изм., бр. 46, 52, 53, 57 и 59 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 108 и 109 от 2007 г.; изм., бр. 36 и 69 от 2008 г.; доп., бр. 98 от 2008 г.; изм. и доп., бр. 12 от 2009 г.; изм., бр. 32 от 2009 г.; доп., бр. 41 от 2009 г.; изм., бр. 93 от 2009 г.; доп., бр. 15 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 94 от 2010 г.; изм., бр. 98 и 100 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 101 от 2010 г., бр. 14 от 2011 г.; доп., бр. 31 от 2011 г.; изм., бр. 77 и 99 от 2011 г.; доп., бр. 26 от 2012 г.; изм., бр. 38 от 2012 г., бр. 40, бр. 82, бр. 94, бр. 99 от 2012 г.; бр. 52 от 14.06.2013 г.; изм. и доп., бр. 98 от 12.11.2013 г.; изм., бр. 106 от 10.12.2013 г.; изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2013 г.; бр. 1 от 3.01.2014 г.)

§ 1. В чл. 169 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 4 се изменя така:

„(4) Когато не е в състояние да погаси едновременно публичните задължения, установявани от Националната агенция за приходите, до започване на принудителното им събиране, длъжникът има право да заяви по ред, начин и във формат, определени със заповед на министъра на финансите, вида на задълженията, които иска да погаси:

1. задължения за данъци и други задължения за централния бюджет;

2. задължения за здравноосигурителни вноски за бюджета на Националната здравноосигурителна каса;

3. задължения за задължителни осигурителни вноски за социалноосигурителните фондове, администрирани от Националния осигурителен институт;

4. задължения за вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

2. Създава се нова ал. 5:

„(5) В случаите на ал. 4 с постъпила сума се погасява задължението от съответния вид, срокът за внасяне на което изтича най-рано към датата на плащането, освен ако в закон не е предвидено друго. Ако срокът за внасяне на две или повече публични задължения от един и същи вид изтича на една и съща дата, те се погасяват съразмерно.

3. Досегашната ал. 5 става ал. 6 и в нея след думите „ал. 4“ се добавя „и 5“

4. Досегашната ал. 6 става ал. 7 и се изменя така:

„(7) Алинеи 4 и 5 не се прилагат за вземания по невлязъл в сила акт, освен ако до образуване на изпълнителното дело лицето подаде заявление до компетентната териториална дирекция, че погасява задължението си по този акт или погасяването става чрез прихващане.“

5. Досегашната ал. 7 става ал. 8 и в нея думите „ал. 3 и 4“ се заменят с „ал. 3, 4 и 5“

6. Създава се ал. 9:

„(9) Заповедта по ал. 4 се публикува на интернет страниците на Министерството на финансите и Националната агенция за приходите.

§ 2. В § 1 от Допълнителните разпоредби се създава т. 29:

„29. „Социалноосигурителни фондове, администрирани от Националния осигурителен институт“ за целите на чл. 169, ал. 4 са фондовете на държавното обществено осигуряване, Учителския пенсионен фонд и фонд „Гарантирани вземания за работниците и служителите.“

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 55 от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 45 от 2011 г.; изм., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., бр. 15, 20 и 70, 98, 104, 106, 109, 111 от 2013 г. и изм. и доп. ДВ. бр.1 от 2014г.) в чл. 159, ал. 4 се изменя така:

„(4)При наличие на няколко задължения, които длъжникът не е в състояние да погаси едновременно до започване на принудителното им събиране, той може да заяви кое от тях погасява. Ако не е заявил това, погасяването се извършва по реда на чл. 169, ал. 5 и 6 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.“

§ 4. В Закона за здравното осигуряване(обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г., изм., бр. 93, бр. 153 от 1998 г., бр. 62, бр. 65 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 69 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 110, бр. 113 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г.; доп., бр. 64 от 2000 г.; доп., бр. 41 от 2001 г.; изм. и доп., бр. 1, бр. 54 от 2002 г.; доп., бр. 74 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 107 от 2002 г.; доп., бр. 112 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 119 от 2002 г.; изм., бр. 120 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 8 от 2003 г.; доп., бр. 50 от 2003 г.; изм., бр. 107 от 2003 г.; доп., бр. 114 от 2003 г., изм. и доп., бр. 28 от 2004 г.; доп., бр. 38 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 49 от 2004 г.; изм., бр. 70 от 2004 г.; изм. и доп., бр. 85, бр. 111 от 2004 г.; изм., бр. 39 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 45 от 2005 г.; изм., бр. 76, бр. 99 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 102, бр. 103 от 2005 г.; изм., бр. 105 от 2005 г.; доп., бр. 17 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 18, бр. 30 от 2006 г.; изм., бр. 33 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 34 от 2006 г.; изм., бр. 59, бр. 80 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 95 от 2006 г., бр. 105 от 2006 г.; доп., бр. 11 от 2007 г.; Решение № 3 от 2007 г. на Конституционния съд на РБ - бр. 26 от 2007 г.; изм., бр. 31, бр. 46, бр. 53, бр. 59 от 2007 г.; доп., бр. 97, бр. 100 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 113 от 2007 г., бр. 37, бр. 71 от 2008 г., изм., бр. 110 от 2008 г., бр. 35 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 41, бр. 42 от 2009 г., доп.; бр. 93 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 99, бр. 101 от 2009 г.; изм., бр. 19, бр. 26 от 2010 г.; доп., бр. 43, бр. 49, бр. 58 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 59 от 2010 г., бр. 62 от 2010 г.; доп., бр. 96 от 2010 г.; изм., бр. 97 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 98 от 2010 г.; изм., бр. 100 от 2010 г.; доп., бр. 9 от 2011 г.; изм., бр. 60 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 99 от 2011 г.; изм., бр. 100 от 2011 г.; изм. и доп., бр. 38, бр. 60, бр. 94, бр. 101 и бр. 102 от 2012 г.; доп., бр. 4 от 2013 г., изм. ДВ. бр.15 от 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.20, 23 и 106 от 2013г., изм. ДВ. бр.1 от 2014г.) в чл. 41, ал. 2 изречение второ се изменя така: „В този случай чл. 169, ал.5 и 6 от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс не се прилагат.“

§ 5. (1) С постъпилите суми, с които не са погасени публични задължения до влизането в сила на този закон, се погасяват установените задължения по реда Глава

четиринадесета към датата на влизане в сила на този закон като се прилагат чл. 169, ал. 5, 6 и 7, освен в случаите на подадено искане по чл. 129, ал. 1.

(2) В случаите на постъпили суми, за които не е приложена ал. 1, в срок до три месеца от влизане в сила на този закон, длъжникът може да посочи по ред и начин, определени със заповед на изпълнителния директор на Националната агенция за приходите вида на публичните задължения, които да бъдат погасявани. Ако длъжникът не заяви това, след изтичане на срока се прилага ал. 1.

(3) Заповедта по ал.2 се публикува на интернет страницата на Националната агенция за приходите.

§ 6. Законът влиза в сила от обнародването му в „Държавен вестник“.

М О Т И В И

към Закона за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс

Проектът на Закона за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс е изготвен във връзка с постановено Решение № 2 от 4 февруари 2014 г. на Конституционният съд на Република България. Предложенията за промени са в съответствие с мотивите на решението на КС и имат за цел усъвършенстване и доразвиване на идеята за плащане на публичните задължения, установявани от Националната агенция за приходите (НАП), по заявление от страна на длъжника и по минимален брой бюджетни сметки за запазване на минимално ниво на административната тежест.

Съгласно мотивите в Решение № 2 от 4 февруари 2014 г. на Конституционният съд актуалната редакция на чл. 169, ал. 4 от ДОПК не осигурява в максимална степен реализирането на социалните права, гарантирани в Конституцията на Република България чрез възприетия общ ред за погасяване на задълженията за данъци и задължителни осигурителни вноски, установявани от НАП.

В своето решение Конституционният съд изтъква обстоятелството, че регламентираният с ДОПК общ ред за събиране не може и не трябва да води до смесване на правната природа на публичните задължения, тъй като това застрашава реализирането на конституционно закрепени основни права на гражданите, създавайки реална възможност плащане за погасяване на осигурителна вноска да послужи за погасяване на задължение за данък. Конституционният съд посочва, че двата вида публични задължения, каквито са осигурителните и данъчните задължения, се развиват в рамките на различни публичноправни отношения. Осигурителното правоотношение по натрупване на средства по осигурителните фондове е между осигурителя и осигурителния орган и то е основна предпоставка за надлежната реализация на конституционно закрепеното субективно публично право на социално осигуряване, като събраните средства имат точно определено целево предназначение.

С предложението за промяна разпоредбата на чл. 169, ал. 4 от ДОПК, когато задълженото лице не е в състояние да погаси едновременно публичните си задължения, установявани от НАП, до започване на принудителното им събиране, длъжникът има право да заяви вида на задълженията, които иска да погаси:

1. задължения за данъци и други задължения за централния бюджет;
2. задължения за здравноосигурителни вноски за бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
3. задължения за задължителни осигурителни вноски за социалноосигурителните фондове, администрирани от Националния осигурителен институт;
4. задължения за вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Съгласно предложението при невъзможност да погасят всички свои публични задължения, установявани от НАП, лицата ще имат право да изберат дали да погасят задълженията си за данъци или за задължителни осигурителни вноски. Правото на задължените лица практически ще се реализира по ред, начин и във формат определени със заповед на министъра на финансите, която ще бъде публикувана на интернет страниците на Министерство на финансите и Националната агенция за приходите.

Целта на предложението е да се обезпечи в максимална степен и фондовият принцип на организация на системите на социално и здравно осигуряване, като по нормативен ред се създава стабилитет по отношение на своевременното извършване на плащания към двете социални системи.

С предложената нова разпоредба на чл. 169, ал. 5 от ДОПК се регламентира разпределението на сумите, постъпили за плащане на съответния вид публични задължения. С постъпилата сума ще се погасява задължението от съответния вид, срокът за внасяне на което изтича най-рано към датата на плащането. Ако срокът за внасяне на две или повече публични задължения от един и същи вид изтича на една и съща дата, те ще се погасяват съразмерно.

Редакцията на разпоредбата на чл. 169 от ДОПК, запазва правото на електронен достъп на лицата до данъчно-осигурителната им сметка, като осигурява възможност на лицата във всеки един момент да знаят дали са погасили своите задължения, респективно дали могат да реализират правата, които им гарантира погасяването на задълженията.

С оглед гарантиране правата на задължените лица законопроектът предвижда преходен режим за регламентиране на текущите правоотношения, касаещи постъпили до датата на влизане в сила на закона за изменение и допълнение на ДОПК суми за публични задължения, като с тези суми ще се погасяват установените по реда на Глава четиринадесета от ДОПК към датата на влизане в сила на този закон задължения, освен ако е подадено искане прихващане и възстановяване на недължимо платени или събрани суми за данъци и задължителни осигурителни вноски. Създава се и правна възможност в срок от три месеца от влизане с сила на закона, длъжникът да посочи по ред и начин, определени със заповед на изпълнителния директор на НАП вида на публичните задължения, които да бъдат погасени.

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс има за цел привеждане на кодекса в съответствие с принципите на правовата държава и изискванията на правна сигурност и предвидимост на правното регулиране относно плащанията на задължения, свързани със системите за социално и здравно осигуряване.

В преходните и заключителни разпоредби на проектозакона са предложени промени в Кодекса за социално осигуряване и Закона за здравното осигуряване с цел запазване на правата на самоосигуряващите се лица и на здравно осигурените лица, да посочват кое от задълженията си погасяват.

ВНОСИТЕЛ:

/н.п. ЙОРДАН ЦОНЕВ/